

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 15. juuni 2023
(OR. en)

10639/23

EF 183
ECOFIN 612
ENV 695
SUSTDEV 93

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	14. juuni 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 317 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Kestliku rahanduse raamistik, mis toimib kohapeal

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 317 final.

Lisatud: COM(2023) 317 final

Strasbourg, 13.6.2023
COM(2023) 317 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Kestliku rahanduse raamistik, mis toimib kohapeal

{SWD(2023) 209 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Kestliku rahanduse raamistik, mis toimib kohapeal

Sissejuhatus

Euroopa roheline kokkulepe¹ ning üleminek kliimanetraalsele ja kestlikule majandusele 2050. aastaks kujutavad endast märkimisväärseid väljakutseid, eelkõige praeguses geopoliitilises ja majanduslikus kontekstis, kuid pakuvad ELile ka võimalusi. Investeeringud rohepöördesse aitavad muuta Euroopa esimeseks kliimanetraalseks maailmajaoks ning ehitada üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna. Investeeringud puhastesse ja kestlikesse energiaallikatesse ning energiatõhususse tugevdavad ELi avatud strateegilist autonoomiat ning vähendavad sõltuvust fossiilkütuste impordist Venemaalt ja mujalt väljastpoolt ELi, aidates tulevikus vähendada energiahindu. Selleks tuleb investeerida ka meie suutlikkusse arendada ja toota puhast tehnoloogiat, et hoida ära uute strateegiliste sõltuvuste tekkimist ja tugevdada ELi konkurentsivõimet. Kui aga kliima- ja loodusriskide maandamiseks õigeaegselt meetmeid ei võeta, kaasnevad sellega ettevõtjatele ja ühiskonnale märkimisväärsed kulud ning see võib viia häirivate kohandusteni, mis mõjutavad finantsstabiilsust. Nende sihtide saavutamiseks vajab EL igal aastal ligikaudu 700 miljardit eurot lisainvesteeringuid, et saavutada rohelepe, kava „RepowerEU“ ja nullnetotööstuse määruse eesmärgid²³. Suuremat osa neist investeeringutest peab rahastama erasektor.

ELi kestliku rahanduse tegevuskava eesmärk on toetada äriühinguid ja finantssektorit selles jõupingutuses, soodustades üleminekuprojektide ja -tehnoloogia erasektoripoolset rahastamist ning hõlbustades finantsvooge kestlikesse investeeringutesse. EL on viimase viie aasta jooksul teinud kestliku rahanduse tegevuskava rakendamisel märkimisväärseid edusamme. Need hõlmavad taksonoomiamääruse,⁴ finantssektoris kestlikkusteabe avalikustamise määruse (SFDR),⁵ võrdlusaluste määruises sisalduvate ELi kliimaalaste võrdlusaluste,⁶ Euroopa roheliste võlakirjade määruse⁷ ja äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi⁸

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

² Komisjoni talituste töödokument „Investeeringuvajaduste hindamine ja rahastamisvõimalused ELi nullnetotehnoloogia tootmise võimsuse tugevdamiseks“ (SWD(2023) 68 final).

³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeeringupangale: „COVID-19-järgne ELi majandus – tagajärjed majanduse juhtimisele“ (COM(2021) 662 final).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/2088, mis käsitleb jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamist finantsteenuste sektoris (ELT L 317, 9.12.2019).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/2089, millega muudetakse määrust (EL) 2016/1011 ELi kliimaülemineku võrdlusaluste, Pariisi kokkulepet järgivate ELi võrdlusaluste ning võrdlusaluste kestlikkuse aspekti avalikustamisnõuete osas (ELT L 317, 9.12.2019).

⁷ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa roheliste võlakirjade kohta, COM(2021) 391 final. Kaasseadusandjad jõudsid poliitilisele kokkuleppele 28. veebruaril 2023.

vastuvõtmist. Samuti on EL selgitanud, et usaldussuhtest tulenevad kohustused varahalduse, (edasi)kindlustus- ja investeerimissektoris hõlmavad ka kestlikkusriske, ning kehtestanud sätteid, millega nõutakse jaeinvestorite kestlikkuseelistuste arutamist müügikohas⁹. 2021. aasta sügisel pani komisjon panganduspaketi¹⁰ ja kindlustuspaketi¹¹ raames ette usaldatavusnõuded, millega suurendatakse finantssektori vastupidavust kestlikkusriskide suhtes. Nende üle peavad kaasseadusandjad praegu läbirääkimisi. Üheskoos tagavad need elemendid, et finantssektor võtab üha enam arvesse kestlikkustegureid.

Täna esitatud pakett on oluline samm kestliku rahanduse raamistiku väljakujundamise suunas. Taksonoomia delegeeritud õigusaktid¹² võimaldavad tunnistada keskkonnakestlikeks investeringuid rohkematesse sektoritesse ja majandustegevusaladesse, hõlmates taksonoomiamääruse kõigi kuue keskkonnaeesmärgi alla kuuluvaid tegevusalasid ja nendega seonduvaid kriteeriume¹³. Määruse ettepanekuga keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisreitingutega tegevusalade¹⁴ läbipaistvuse ja usaldusväarsuse kohta tagatakse, et need reitingud muutuvad

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kestlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022).

⁹ Komisjoni delegeeritud direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2010/43/EL seoses jätkusuutlikkusriskide ja -teguritega, millega vabalt võõrandatavatesse väärtpaperitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad (eurofondid) peavad arvestama; komisjoni delegeeritud määrus, millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) nr 231/2013 seoses jätkusuutlikkusriskide ja -teguritega, millega alternatiivsete investeerimisfondide valitsejad peavad arvestama; komisjoni delegeeritud määrus, millega muudetakse delegeeritud määrusi (EL) 2017/2358 ja (EL) 2017/2359 seoses jätkusuutlikkustegurite, -riskide ja -eelistustega arvestamise lõimimisega kindlustusandjate ja kindlustustoodete turustajate suhtes kohaldatavatesse tootejärelevalve- ja juhtimisnõuetesse ning kindlustuspõhiste investeerimistoodete puhul kohaldatavatesse äritegevuse eeskirjadesse ja investeerimise nõustamisse; komisjoni delegeeritud direktiiv, millega muudetakse delegeeritud direktiivi (EL) 2017/593 seoses jätkusuutlikkustegurite arvestamise lõimimisega tootejuhtimiskohustustesse; komisjoni delegeeritud määrus, millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) 2015/35 seoses jätkusuutlikkusriskide lõimimisega kindlustus- ja edasikindlustusandjate üldjuhtimise nõuetesse; komisjoni delegeeritud määrus, millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) 2017/565 seoses jätkusuutlikkustegurite, -riskide ja -eelistustega arvestamise lõimimisega teatavatesse investeerimisühingute suhtes kohaldatavatesse organisatsioonilistesse nõuetesse ja tegutsemistingimustesse.

¹⁰ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidiriski, krediiväärtuse korrigeerimise riski, operatsiooniriski, tururiski ja minimaalse väljumäära nõuetega (COM/2021/664 final), ning ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses järelevalvevolituste, sanktsioonide, kolmanda riigi ettevõtja filiaalide ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega ning direktiivi 2014/59/EL (COM/2021/663 final).

¹¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2009/138/EÜ seoses proportsionaalsuse, järelevalve kvaliteedi, aruandluse, pikaajaliste garantiimeetmete, makrotasandi usaldatavusjärelevalve vahendite, kestlikkusriskide ning kindlustusgrupi ja piiriülese järelevalvega (COM/2021/581 final).

¹² Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2023/3851, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2020/852 ja nähakse ette tehnilised sõelumiskriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks, millistel tingimustel võib majandustegevust pidada vee ja mereressursside kestlikule kasutamisele ja kaitsele, ringmajandusele üleminekule, saastuse vältimisele ja tõrjele või elurikkuse ja ökosüsteemide kaitsele ja taastamisele oluliselt kaasa aitavaks, ning mille alusel otsustatakse, ega see majandustegevus ei kahjusta oluliselt muid keskkonnaeesmärke, ning millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) 2021/2178 seoses sellise majandustegevusega seotud teatava avalikustamisega; komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2023/3850, millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) 2021/2139, millega kehtestatakse täiendavad tehnilised sõelumiskriteeriumid, millega määratakse kindlaks, millistel tingimustel võib teatavat majandustegevust pidada kliimamuutuste leevendamisele või nendega kohanemisele oluliselt kaasa aitavaks, ja mille alusel otsustatakse, ega see majandustegevus ei kahjusta oluliselt muid keskkonnaeesmärke.

¹³ ELi taksonoomia kuus keskkonnaeesmärki on järgmised: i) kliimamuutuste leevendamine; ii) kliimamuutustega kohanemine; iii) vee ja mereressursside kestlik kaitse ja taastamine; iv) üleminek ringmajandusele; v) saastuse vältimine ja tõrje ning vi) elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

¹⁴ Ettepanek: määrus keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisreitingualase tegevuse läbipaistvuse ja usaldusväarsuse kohta (COM(2023) 314 final).

kestliku rahanduse väärtusahela usaldusväärsemaks ja läbipaistvamaks komponendiks. Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohased tulevased Euroopa kestlikkusaruandluse standardid võimaldavad äriühingutel edastada kestlikkusteavet mitmesuguste laenuandjatele, investoritele ja muudele sidusrühmadele standardsel viisil. Komisjoni soovitus¹⁵ kirjeldatakse praktiliste näidete ja selgitustega, kuidas kestliku rahanduse raamistik hõlmab üleminekurahastust ning kuidas äriühingud, investorid ja finantsvahendajad saavad vabatahtlikult kasutada praegust kestliku rahanduse raamistikku, et rahastada üleminekut kliimanetraalsele ja kestlikule majandusele ning samal ajal suurendada oma konkurentsivõimet. Lisatud komisjoni talituste töödokumendis ELi taksonoomia ja laiema ELi kestliku rahanduse raamistiku kasutatavuse kohta antakse ülevaade praegu kehtiva raamistiku põhialustest ja hiljuti vastu võetud kasutatavusmeetmetest¹⁶.

Aruandluse algne analüüs näitab, et ELi kestliku rahanduse raamistik hakkab toimima kavakohaselt, hõlbustades läbipaistvuse kaudu rohe- ja üleminekuinvesteeringute erasektoripoolset rahastamist ja toimides tervikliku töövahendite kogumina. Näiteks kohaldavad äriühingud taksonoomiat ja hakkavad selle alusel teatama oma kestlikest investeeringutest.

Hoolimata seni tehtud märkimisväärsetest edusammudest ning võimalustest ja konkurentsieelistest, mida üleminek pikemas perspektiivis pakub, tunnistab komisjon, et äriühingud, eelkõige VKEd, seisavad kliimanetraalsele ja kestlikule majandusele üleminekul silmitsi märkimisväärsete väljakutsetega. Nende väljakutsete seas on vajadus leida lahendusi valdkondades, kus keskkonnahoidlik tehnoloogia ei ole veel kättesaadav, lõimida kestlikkuseesmärgid ja -meetmed äristrateegiatesse, järgida rangemaid keskkonna- ja sotsiaalse kestlikkuse standardeid ja kestlikkusteabe avalikustamise nõudeid ning saada üle tööjõu ja oskuste nappusest.

Ka kestlikkusteabe avalikustamise nõuete rakendamine ja esimene kohaldamine võib olla keeruline, kuna aruandluse järkjärguline kasutuselevõtt toob kaasa rakendamise- ja kasutatavusprobleemid ning nõuab ettevõtte tasandil investeeringuid nõutava teabe kogumisse, töötlemisse ja kvaliteedi tagamisse. Komisjon on võtnud kohustuse rakendamist aktiivselt toetada ning tagada raamistiku kasutatavus ja kaasavus eri suuruse, ärimudeli ja lähtepositsiooniga äriühingute jaoks.

Kestliku rahanduse raamistik, mis toimib kohapeal

Nüüd, kus kestliku rahanduse raamistiku põhielemendid on paigas,¹⁷ on äriühingud ja finantssektori ettevõtjad hakanud oma majandus- ja rahastamistegevuses raamistiku vahendeid ja avalikustamisstandardeid rakendama. Kestliku rahanduse raamistiku rakendamise edenedes paraneb mõne järgneva aasta jooksul avalikustatud teabe ja andmete kvaliteet ja kättesaadavus ning turuosalised saavad taksonoomiat ja muud keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisalast teavet paremini ära kasutada, et teha teadlikke investeerimisotsuseid,

¹⁵ Komisjoni soovitus kestlikule majandusele ülemineku rahastamise hõlbustamise kohta (C(2023) 3844).

¹⁶ Komisjoni talituste töödokument „ELi taksonoomia ja ELi kestliku rahanduse üldise raamistiku kasutatavuse parandamine“ (SWD(2023) 209), mis on lisatud komisjoni teatisele kohapeal toimiva kestliku rahanduse raamistiku kohta (COM(2023) 317).

¹⁷ ELi kestliku rahanduse raamistiku alused on esitatud kestliku majanduskasvu rahastamise tegevuskavas (COM/2018/097 final) ja kestlikule majandusele ülemineku rahastamise strateegias (COM/2021/390 final).

määrata kindlaks kestlikkuseesmärgid ja järgida neid ning saada või pakkuda rahastust üleminekuks kliimanetraalsele ja kestlikule majandusele. Raamistiku kohaldamisest saadav kasu suureneb koos andmete kättesaadavuse järkjärgulise paranemisega. See langeb kokku Euroopa ühtse juurdepääsupunkti¹⁸ rakendamise, mis võimaldab digitaalset ja avatud juurdepääsu nendele andmetele.

Esimese kohaldamisaasta taksonoomiaaruanded näitavad, et taksonoomia toimib kohapeal. Andmed näitavad, et STOXX Europe 600 indeksi koosseisu kuuluvad äriühingud, kes teatasid teatavast taksonoomiaga kooskõlast,¹⁹ teatasid keskmiselt, et taksonoomiaga on kooskõlas ligikaudu 23 % kapitalikuludest, 24 % tegevuskuludest ja 17 % tuludest²⁰. See näitab, et äriühingud saavad oma stardipositsioonist sõltumata investeerida majandustegevuse taksonoomiaga kooskõllaviimisse. Finantsasutused ja investorid saavad neid andmeid juba kasutada üleminekujärgus olevate äriühingute ja sektorite kindlakstegemiseks ning üleminekuiga seotud rahastamislahenduste pakkumiseks.

Komisjon on võtnud kohustuse toetada kestliku rahanduse raamistiku rakendamist ja tagada, et vahendid ja avalikustamine praktikas toimivad. Sidusrühmade tagasisidet arvesse võttes suurendab komisjon jõupingutusi raamistiku kasutatavuse ja sidususe edendamiseks, tagades, et eri elemente on lihtne kasutada ja et halduskoormust minimeeritakse nii palju kui võimalik. Samuti on komisjon valmis pakkuma tehnilise toe instrumendi kaudu liikmesriikidele tehnilist tuge raamistiku, sealhulgas tulevaste Euroopa kestlikkusaruandluse standardite rakendamiseks²¹.

Kestliku rahanduse raamistik on kaasav ja proportsionaalne. See võimaldab väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEd) kaasata üleminekuks rahastust ja minimeerib samal ajal halduskoormust. Börsil noteerimata VKEde, eelkõige mikroettevõtjate suhtes ei kohaldata nende tagasihoidliku suuruse ja haldussuutlikkuse tõttu ELi kestliku rahanduse õigusraamistikku, kuid mõned VKEd võivad olla huvitatud kestlike investeeringute rahastamisest ja saada kasu kestliku rahanduse vahendite vabatahtlikust kasutamisest. VKEd võivad siiski vajada oma rahastamis- ja väärtusahelapartnerite toetust, kui nad kaaluvad oma ülemineku rahastamise vajadusi ja kaasavad üleminekurahastust praktikas. Sellega seoses peaksid finantsvahendajad võtma arvesse, et VKEde suutlikkus esitada üksikasjalikku teavet võib olla piiratud, ning kohaldama proportsionaalsuse põhimõtet, kui tegemist on VKEdest klientidega, kes on huvitatud roheinvesteeringuteks rahastuse kaasamisest.

Sidusrühmade tõstatatud peamiste kasutatavusprobleemide ja küsimuste lahendamiseks on juba vastu võetud mitmeid algatusi ja sihipäraseid meetmeid. Näiteks selgitas komisjon hiljuti taksonoomiamääruse ja SFDRi koostoimet seoses kestliku investeeringu mõistega ning seda, kuidas ettevõtjad peaksid tõlgendama ELi taksonoomia nõudeid seoses minimaalsete

¹⁸ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa ühtne juurdepääsupunkt, mis tagab keskse juurdepääsu finantsteenuste, kapitaliturgude ja kestlikkusega seotud avalikult kättesaadavale teabele (COM(2021) 723 final). Kaasseadusandjad jõudsid poliitilisele kokkuleppele 23. mail 2023.

¹⁹ 17. mai 2023. aasta seisuga oli 63 % STOXX Europe 600 ettevõtjatest juba avalikustanud teabe taksonoomias käsitlemise ja taksonoomiaga kooskõlas olemise kohta 2022. majandusaastal. Allikas: Bloomberg.

²⁰ Peaaegu kaks kolmandikku äriühingutest, kes avalikustasid taksonoomias käsitletud kapitalikulud, teatasid nende kooskõla kohta nullist erineva arvu, ja pooled äriühingutest, kes avalikustasid taksonoomias käsitletud tulud, teatasid nullist erinevatest taksonoomiaga kooskõlas tuludest. Allikas: Bloomberg.

²¹ Tehnilise toe instrument vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrusele (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021).

kaitsemeetmete, sealhulgas sotsiaalsete ja juhtimisaspektide järgimisega²². See täiendab hiljuti avaldatud komisjoni suuniseid SFDRi ja võrdlusaluste määruse koostoime kohta seoses toodetega, mis passiivselt järgivad kliimaülemineku võrdlusaluseid ja Pariisi kokkulepet järgivaid võrdlusaluseid²³.

Komisjon jätkab Euroopa järelevalveasutuste ja kestliku rahanduse platvormi toel ning sidusrühmade edasise kaasamisega tööd taksonoomia ja laiema kestliku rahanduse raamistiku kasutatavuse edendamiseks. Nende jõupingutuste oluline osa on 2022. aasta detsembris teatavaks tehtud SFDRi põhjalik hindamine. SFDRi hindamise raames algatatakse 2023. aasta sügisel avalik konsultatsioon.

Ülemineku rahastamine

Üleminek kliimanetraalsele ja kestlikule majandusele nõuab kiireloomulisi investeeringuid keskkonnahoidlikkusse tehnoloogiasse ja kestlikku majandustegevusse. Samuti tuleb kooskõlas taksonoomiamäärusega investeerida üleminekutegevusse,²⁴ kui keskkonnahoidlik tehnoloogia ei ole veel kättesaadav. Finantssektor võib toetada sellise tehnoloogia arendamist. Tänapäevane pakett on järjekordne samm üleilmsel liidripositsioonil oleva õigusraamistiku suunas, mis hõlbustab ülemineku rahastamist.

Üleminekurahastust saavad kaasata mitte ainult need äriühingud, kelle kestlikkustoime on kõige parem, vaid ka äriühingud, kelle lähtepositsioon on teine ja kellel on selged kestlikkuseesmärgid. Kestliku rahanduse õigusraamistikus juba tunnustatakse investeeringuid majandustegevuse, varade ja äriühingute kliima- ja keskkonnanäesmärkidele üleminekusse, näiteks taksonoomia kaudu²⁵. Raamistiku kaudu pakutava kestlikkusteabe ja -vahendite abil saavad erainvestorid ja finantsasutused järjest tõhusamalt ja süstemaatilisemalt kindlaks teha kestlikud investeeringud ja investeeringud üleminekuprojektidesse. Need avalikustatavad andmed ja vahendid annavad äriühingutele ka võimaluse esitada oma kestlikkussihid ja arenguteed investoritele ja sidusrühmadele standardsel viisil.

Taksonoomia hõlmab üleminekutegevusi, mille jaoks ei ole praegu olemas tehnoloogiliselt ja/või majanduslikult teostatavat vähese CO₂ heitega alternatiivi, kuid mis aitavad siiski teha märkimisväärsed edusamme kliimanetraalsele majandusele üleminekul²⁶. Lisaks tunnustatakse taksonoomias investeeringuid majandustegevusse, mis muutub taksonoomiaga

²² Komisjoni teatises C(2023) 3719 ELi taksonoomiamääruse teatavate õigusnormide tõlgendamise ja rakendamise kohta ning selle seose kohta SFDRiga selgitatakse, et investeeringuid taksonoomiaga kooskõlas olevasse keskkonnakestlikku majandusse võib SFDRi kohaselt automaatselt kvalifitseerida kestlikeks investeeringuteks.

²³ Komisjon võttis 5. aprillil 2023 vastu küsimuste ja vastuste kogumi, et selgitada, et SFDRi kohaselt on kliimaülemineku võrdlusaluseid ja Pariisi kokkulepet järgivaid võrdlusaluseid passiivselt järgivate toodete eesmärk kestlikud investeeringud, nagu on määratletud SFDRis.

²⁴ Üleminekutegevus on taksonoomiamääruse artikli 10 lõikes 2 määratletud kui tegevus, mille jaoks ei ole tehnoloogiliselt ja majanduslikult teostatavat vähese CO₂ heitega alternatiivi, kui see toetab üleminekut kliimanetraalsele majandusele, mis on kooskõlas viisiga piirata temperatuuri tõusu 1,5 °C-ni võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega, sealhulgas kaotades järk-järgult kasvuhoonegaaside heite, eelkõige tahketest fossiilkütustest, kui see tegevus vastab järgmistele tingimustele: selle kasvuhoonegaaside heitkoguste tase vastab sektori või tööstuse parimatele tulemustele; see ei takistata vähese CO₂ heitega alternatiivide väljatöötamist ja kasutuselevõttu ning ei too kaasa sõltuvust CO₂-mahukatest varadest, võttes arvesse nende varade majanduslikku eluiga.

²⁵ Taksonoomia hõlmab kuut keskkonnanäesmärki: kliimamuutuste leevendamine; kliimamuutustega kohanemine; vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse; üleminek ringmajandusele; saastuse vältimine ja tõrje; elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

²⁶ Vt joonealune märkus 24.

kooskõlas olevaks viie (erandkorras kümne) aasta jooksul. Sellised investeeringud võib avalikustada taksonoomiaga kooskõlas olevate kapitalikuludena ja neid saab rahastada Euroopa roheliste võlakirjade emiteerimise kaudu. Seejärel võib sellised võlakirjad lisada võrdlusaluse või sellise finantstoote koosseisu, millel on kestlikkusomadused või mis järgib kestlikkuseesmärke.

Ülemineku algetapis on taksonoomiaga kooskõla tase tulude osas madalam, eriti teatavate äriühingute ja majandussektorite puhul. Samas eeldatakse kapitalikulude puhul juba suuremat kooskõla. Seda kinnitavad esimesed andmed, mis näitavad, et suure hulga äriühingute puhul on taksonoomiaga kooskõlas olevad kapitalikulud oluliselt suuremad kui taksonoomiaga kooskõlas olevad tulud, eelkõige suure heitega sektorites, kus üleminekurahastust on kõige rohkem vaja, ning et teatavates sektorites on keskmine taksonoomiaga kooskõla kapitalikulude puhul oluliselt suurem kui tulude puhul. Näiteks kommunaalteenuste sektoris on taksonoomiaga kooskõlas keskmiselt 70 % kapitalikuludest ja 40 % tuludest ning energeetikasektoris on vastavad näitajad 23 % ja 7 %²⁷.

Vahendite ja avalikustamise vahel on ka oluline koostoime, näiteks äriühingute puhul, kes otsustavad seada üleminekusihiid ja töötada välja üleminekukavad. Rohkem kui 13 000 äriühingut üle kogu maailma on praeguseks seadnud üleminekusihiid,²⁸ kusjuures mõned neist on otsustanud koostada nende sihtmärkide kindlaksmääramiseks üleminekukava. Tulevased Euroopa kestlikkusaruandluse standardid tagavad, et äriühingud saavad esitada oma kliimaüleminekukavad ja -sihiid (kui neil on need olemas) standardsel viisil. See võib aidata neil äriühingutel saada finantsturu osalistelt rahastust oma üleminekupüüdluste toetuseks. Kestliku rahanduse platvorm jälgib turutavasid, mis on seotud üleminekusihiidide ja -kavadega ning kapitalivoogudega ELi kestlikkuseesmärkide saavutamiseks.

Keskkonna- ja kliimaalased taksonoomia delegeeritud õigusaktid

Taksonoomia on ELi kestliku rahanduse raamistiku nurgakivi ja oluline turu läbipaistvuse vahend, mis aitab suunata investeeringuid rohepöördeks kõige vajalikusse majandustegevusse. Kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist käsitlev taksonoomia kliimaalane delegeeritud õigusakt on olnud jõus alates 2022. aasta jaanuarist ning hõlmab kokku 107 majandustegevusala, mille arvele jääb 64 % kasvuhoonegaaside heitest EL 27s²⁹. Ülejäänud nelja keskkonnaeesmärgi kriteeriume sisaldava taksonoomia keskkonnaalase delegeeritud õigusakti vastuvõtmine on oluline samm taksonoomia raamistiku edasiarendamisel. Kaasates rohkem majandustegevusalasid, mis hõlmavad kõiki kuut keskkonnaeesmärki ja seega ka rohkem majandussektoreid ja äriühinguid, suurendatakse kestlike investeeringute potentsiaali ELis. Selle täiendamiseks laiendatakse taksonoomia kliimaalase delegeeritud õigusakti sihipäraseid muudatusi majandustegevusaladele, mis ei ole seni olnud hõlmatud³⁰. Need täiendused hõlbustavad investeeringuid keskkonnahoidlikku tehnoloogiasse, nullnetootmisvõimsusesse ja taastuenergiaga varustamisse, tugevdades

²⁷ Andmed põhinevad 455 äriühingu poolt kuni 16. maini 2023 esitatud taksonoomiaaruannetel. Allikas: GS SUSTAIN Goldman Sachs Global Investment Research.

²⁸ Allikas: Global Climate Action Portal, United Nations Framework Convention on Climate Change.

²⁹ Põhineb taksonoomia kliimaalases delegeeritud õigusaktis esitatud NACE Rev. 2 koodidel ja Eurostati 2021. aasta andmetel, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_ac_ainah_r2/default/table?lang=en.

³⁰ Delegeeritud õigusaktiga tehakse ka sihipäraseid muudatusi ja tehnilisi parandusi mõnes kehtivas kliimakriteeriumis.

ELi tööstuspoliitikat, nagu on teatavaks tehtud rohelise kokkuleppe tööstuskavas nullnetoajastuks³¹.

Delegeeritud õigusaktide koostamisel tugineti väga palju kestliku rahanduse platvormi soovitustele³². Täna esitatud pakett ei hõlma siiski kõiki majandustegevusalasid, mille kohta platvorm soovitusi esitas. Komisjon on seadnud prioriteediks need majandustegevusalad, millel on suurim potentsiaal anda oluline panus ja mille puhul oli võimalik soovitatud kriteeriume lühikese aja jooksul kinnitada või täpsustada. Komisjon jätkab kriteeriumide põhjalikumalt kalibreerimist nõudvate majandustegevusalade hindamist ja läbivaatamist, et neid käsitleda hiljem.

Taksonoomias määratakse kindlaks kriteeriumid, millele majandustegevus peab vastama, et muutuda kestlikuks, ja seega määratakse kindlaks selle ümberkujundamise kava. Kliimaneutraalsele ja kestlikule majandusele ülemineku edenedes suureneb taksonoomiaga kooskõlas olevate varade maht. Lisatakse uusi majandussektoreid ja -tegevusalasid ning vajaduse korral täiustatakse ja ajakohastatakse olemasolevaid kooskõlas regulatiivse ja tehnoloogilise arenguga. Selle kohta annab nõu kestliku rahanduse platvorm oma praeguste volituste raames³³.

Taksonoomia on eelkõige vahend, mis hõlbustab äriühingute juurdepääsu rohepöörde rahastamisele ja aitab finantssektoril luua kestliku rahastuse portfelligid ja mõõta investeeringute kestlikkust. See ei ole kohustuslik investeeringute nimekiri. Investorid saavad kasutada taksonoomiat ka teadlikumate investeerimisotsuste tegemiseks. Nad võivad siiski otsustada investeerida äriühingutesse, mille tegevuse keskkonnatoime on erinev või mille tegevus ei vasta taksonoomiakriteeriumidele. Ainuüksi asjaolu, et äriühingul puudub taksonoomiaga kooskõlas olev tegevus, ei võimalda teha järeldusi äriühingu keskkonnatoime ega rahastamisvõimaluste kohta. Äriühingud võivad vabatahtlikult kasutada taksonoomiat vahendina, millega saab määrata kindlaks majandustegevuse üleminekusihiid, näiteks koos üleminekukavaga. Käesolevale teatisele lisatud komisjoni soovitusel ülemineku rahastamise kohta selgitatakse täiendavalt, kuidas taksonoomiat saab sel eesmärgil vabatahtlikult kasutada.

Suured mittefinantsettevõtjad hakkasid taksonoomiaga kooskõla seoses kliimaeesmärkidega avalikustama 2023. aastal. Avalikustamine laieneb lähiaastatel järk-järgult teistele turuosalistele ja keskkonnaeesmärkidele. Taksonoomia ja sellega seotud avalikustamismõuete edasiarendamist jätkatakse, et aidata VKEdel seda raamistikku vabatahtlikult kasutada, samas neid koormamata.

Samal ajal jätkab komisjon osalemist üleilmsetel foorumitel, et edendada taksonoomiate kasutuselevõttu rahvusvahelisel tasandil ja täiustada lähenemisi nende koostalitlusvõime

³¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (COM(2023) 62 final).

³² Vt https://finance.ec.europa.eu/system/files/2022-03/220330-sustainable-finance-platform-finance-report-remaining-environmental-objectives-taxonomy-annex_en.pdf ja https://finance.ec.europa.eu/system/files/2022-11/221128-sustainable-finance-platform-technical-working-group_en.pdf. Platvormi aruannetest saab komisjon teavet oma töö korraldamiseks, kuid need on nõuandvat laadi. Need ei ole komisjonile siduvad konkreetsete sektorite ja tegevusalade lisamisel ELi taksonoomiasse.

³³ Ka sidusrühmadel on võimalus teavitada kestliku rahanduse platvormi tegevusaladest, mida nende arvates tuleks ELi taksonoomias käsitleda.

tagamiseks. Taksonoomia põhimõtete asjakohane kasutamine on samuti jätkuvalt osa kestliku rahanduse rahvusvahelise platvormi tööst.

Keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisreitingud ning krediidireitingud

Kestliku rahanduse raamistiku rakendamise edenedes on aeg võtta luubi alla keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisreitingute (edaspidi „ESG reitingud“) turu toimimine³⁴. Läbipaistvad, usaldusväärsed ja kvalitatiivsed ESG reitingud aitavad kaasa finantsturgude tõhususele ja usaldusväärssusele ning investorite kaitsele.

Pärast konsultatsioone, uuringuid ja teavitustegevust võtab komisjon täna vastu määruse ettepaneku ESG reitingute turu toimimise kohta. Komisjoni ettepaneku peamine eesmärk on suurendada ESG reitingute meetodikate, eesmärkide, omaduste ja andmeallikate läbipaistvust. Lisaks on selle eesmärk selgitada ESG reitingute andjate tegevust, eelkõige et hoida ära ja maandada huvide konfliktidega seotud võimalikke riske. Läbipaistvam ESG reitingute keskkond võimaldab kestlikkuse kolme mõõdet selgemalt kindlaks määrata³⁵.

Tuginedes ESG reitingute andjatele ja reguleerivatele asutustele suunatud soovitudele, mille Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsioon avaldas 2021. aasta novembris, nähakse ettepanekuga ette, et ESG reitingute andjatele annab tegevusloa ja nende üle teeb järelevalvet Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA). Lisaks sätestatakse selles nõuded teabe avalikustamisele seoses reitingute andmise meetodikate ja eesmärkidega ning kehtestatakse põhimõtetele tuginevad organisatsioonilised nõuded reitingute andjate tegevusele. Võttes arvesse ESG reitingute turu struktuuri ja keerukust ning asjaolu, et turul on suur hulk väiksemaid ESG reitingute andjaid, hõlmab algatus mitmeid kaitse- ja leevendavaid meetmeid nende väiksemate turuosaliste jaoks. Eesmärk on edendada juurdepääsu turule ja innovatsiooni turul, eelkõige määruse kohaldamise algetapis.

Viimastel aastatel on toimunud muutusi ja täiustusi ka seoses ESG tegurite avalikustamisega ja nende kaasamisega krediidireitingutesse. Mõned reitinguagentuurid avalikustavad teavet rohkem, kui on nõutud reitinguagentuure käsitleva määrusega 1060/2009³⁶ ja ESMA suunistega. Seepärast küsib komisjon ESMA-lt nõu krediidireitingute ja reitinguväljavaadete esitamise eeskirjade ning reitinguagentuuride kasutatavate meetodikate nõuetele vastavuse hindamise eeskirjade kohta. Selle eesmärk on kõrvaldada vajakajäämised, mis on seotud järgmisega: i) kuidas kaasatakse meetodikasse ESG tegureid ning ii) teabe avalikustamine selle kohta, kuidas ESG tegurid mõjutavad krediidireitinguid³⁷.

Tulevased Euroopa kestlikkusaruandluse standardid

³⁴ Ettepanek ei hõlma ESG andmete esitajaid. Tõendid regulatiivse sekkumise vajalikkuse kohta selles vallas olid vähem veenvad ning mitmed muud algatused, nagu äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv või Euroopa ühtne juurdepääsupunkt, peaksid aitama parandada kestlikkusandmete kvaliteeti ja kättesaadavust. Käesolev algatus ei hõlma ka finantsasutuste, näiteks pankade või varahaldurite välja töötatud sisereitinguid, kuna neid kasutatakse oma toodetega seotud investeerimisotsuste tegemiseks, võimalike huvide konfliktide oht on väiksem ning neil ei ole sama eesmärk nagu institutsioonilistele investoritele ja äriühingutele turustatavatel ESG reitingutel.

³⁵ Komisjon viib läbi uuringu, et hinnata ESG investeringute sotsiaalse mõõtme praegust olukorda ELis, keskendudes investeringute puudujäägile, turuosaliste ees seisvatele probleemidele ja turutavadele. Uuringu käigus analüüsitakse seda, kuidas tugevdada sotsiaalsete investeringute raamistikku kapitaliturgudel, ning tehakse kindlaks takistused ja võimalikud poliitikavariandid tulevaste meetmete võtmiseks.

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1060/2009 reitinguagentuuride kohta (ELT L 302, 17.11.2009, lk 1).

³⁷ Komisjoni 21. märtsi 2012. aasta delegeritud määrus (EL) nr 447/2012, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1060/2009 reitinguagentuuride kohta.

Kestlikkus on oluline tegur äriühingute konkurentsivõime jaoks pikemas perspektiivis ning kestlikkus ja konkurentsivõime saavad käia käsikäes. Kestlikkusteabe avalikustamine on finantsasutuste jaoks esmatähtis teabeallikas, mis aitab neil suunata kapitali üleminekut toetavatesse investeringutesse ja töötada välja kestlikkuseesmärgede järgivaid finantstooteid. Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiv on oluline verstapost äriühingutele kestlikkusriskide, -mõju ja -võimaluste läbipaistvuse tagamisel. See on ka alus, millele tuginedes esitavad äriühingud finantsturuosalistele ja teistele sidusrühmadele usaldusväärset, täpset, võrreldavat ja kvaliteetset kestlikkusteavet.

Äriühingute esitatava kestlikkusteabe standardimine on õigusraamistiku põhielement ja muutub peagi võimalikuks tänu tulevastele Euroopa kestlikkusaruandluse standarditele (ESRS). Komisjon konsulteerib praegu sidusrühmadega esimese ESRSi lõpliku versiooni üle, mis põhineb Euroopa finantsaruandluse nõuanderühma (EFRAG) koostatud standardite eelnõul. Standarditega antakse äriühingutele juhiseid selle kohta, kuidas määrata kindlaks, milliseid andmeid tuleb esitada, ja kuidas tagada, et nende esitatav teave on neile oluline ja finantsasutustele kasulik. Komisjon ja EFRAG on teinud tihedat koostööd rahvusvahelise kestlikkusstandardite nõukoguga ja globaalse aruandlusalgatusega, et tagada eri standardite väga hea koostalitlusvõime. Komisjoni lõppeesmärk on tagada, et kui äriühing esitab kestlikkusteabe kooskõlas ESRSiga, loetakse see üleilmsetele standarditele vastavaks.

Kestlikkusaruandlus peaks parandama ettevõtjate juurdepääsu finantskapitalile ning hõlbustama riskide ja võimaluste kindlakstegemist ja juhtimist, suurendades üleminekule kaasa aidates nende konkurentsieelist. Komisjon on teinud jõupingutusi tagamaks, et ESRSi delegeeritud õigusakt vastab kavandatud poliitikaeesmärkidele proportsionaalsel viisil, minimeerides regulatiivset koormust nii palju kui võimalik. Komisjon on kaalunud olulisuse lähenemisviisi, täiendavaid üleminekuetappe, teatava teabe avalikustamise vabatahtlikuks muutmist, mõne avalikustamisnõude paindlikumaks muutmist ja rahvusvahelise kestlikkusstandardite nõukoguga koostalitlusvõime suurendamist ning hindab hoolikalt avaliku konsultatsiooni käigus saadud märkusi enne delegeeritud õigusakti lõplikku vormistamist. Ühtsed standardid aitavad ka piirata kasvavaid kulusid, millega ettevõtjad silmitsi seisavad, kui nad peavad täitma mitmesuguste sidusrühmade korduvaid teabenõudeid.

Lisaks töötatakse börsil noteeritud VKEde jaoks välja eraldi standardid, mis on proportsionaalsed ja asjakohased VKEde suutlikkuse ja omaduste ning nende tegevuse ulatuse ja keerukuse seisukohast. Standardites keskendutakse finantseerimisasutuste jaoks vajalikule rahastusteabele³⁸ ning need kujutavad endast ka piirangut teabele, mida suured ettevõtjad peavad ESRSi kohaselt nende väärtusahelasse kuuluvate VKEde kohta avalikustama. See on oluline kaitsemeede, mis on sätestatud äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivis, et piirata suurtele ettevõtjatele kehtestatud aruandlusnõuete kaudset mõju väärtusahelasse kuuluvatele VKEdele. Börsil noteerimata VKEd, kes ei kuulu direktiivi kohaldamisalasse, võivad siiski saada rohkem teabenõudeid oma väärtusahela suurematelt äriühingutelt ning finantsasutustelt. Komisjon tunnistab, et börsil noteerimata VKEdel võib nende piiratud suuruse ja ressursside tõttu sellega seoses probleeme tekkida. Seepärast kutsub

³⁸ Selles osas hakatakse börsil noteeritud VKEde kestlikkusteabe esitamise kohustust kohaldama alles alates 2026. majandusaastast. Direktiiviga on sätestatud täiendav kaks aastat kehtiv loobumisklausel, mis tähendab, et börsil noteeritud VKEd ei pea esitama kestlikkusteavet enne 2028. majandusaastat.

komisjon suuri äriühinguid ja finantsvahendajaid üles kohaldama VKEdega suhtlemisel proportsionaalsuse põhimõtet ning mitte nõudma oma väärtusahelasse kuuluvatelt VKEdelt liiga palju teavet.

Samas võivad VKEd soovida esitada olulist kestlikkusteavet, et saada kestlikku või üleminekurahastust. Selleks peab komisjon esmatähtsaks, et EFRAG töötaks börsil noteerimata VKEdede jaoks välja vabatahtliku standardi, mille alusel saab standardida kestlikkusteavet, mida nad soovivad esitada, ja mis võib lihtsustada nende osalemist kestlikule majandusele üleminekus.

Kokkuvõte

Varajased tõendid näitavad, et ELi kestliku rahanduse tegevuskava toimib kohapeal ning et kestliku rahanduse vahendid hakkavad hõlbustama investeringuid üleminekuks kliimaneutraalsele ja kestlikule majandusele. ELi kestliku rahanduse raamistiku arendamist ja täiustamist jätkatakse, et tagada selle tulemuslikkus kavandatud eesmärkide saavutamisel ja Euroopa rohelepe eesmärkide toetamisel.

Komisjon on pühendunud tihedale koostööle rahvusvahelisel tasandil. Kestliku rahanduse raamistike võimalikult ulatuslik väljatöötamine koos teiste rahvusvaheliste partnerite ja jurisdiktsioonidega aitab tagada rahvusvahelise koostalitlusvõime, võimaldab ELil täielikult ära kasutada rahvusvahelise rahanduse potentsiaali üleminekuks ning vältida keerukust, turgude killustumist ja lisakulusid ettevõtjatele.

Komisjon jätkab turuosalistele praktiliste suuniste andmist, et toetada kehtivate eeskirjade kohaldamist selgel ja tulemusliku viisil. Samuti jätkab komisjon vajakajäämist, kasutatavusprobleemide ja ebakindluse hindamist ja kaalub võimalusi nende kõrvaldamiseks. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, kuidas muuta kestliku rahanduse raamistik VKEdede jaoks kasutatavamaks ja kaasavamaks, ilma neid ettevõtteid ülekoormamata. Teine prioriteet on jätkata tööd ülemineku rahastamise hõlbustamiseks, sealhulgas uurides seda, kuidas paremini integreerida taksonoomia raamistikku lihtsal ja kasutajasõbralikul viisil. Selles vallas annavad olulise panuse kestliku rahanduse platvorm ja Euroopa järelevalveasutused. Selleks korraldatakse avaliku ja erasektori sidusrühmadele suunatud teavitustegevusi.

See hõlmab ka tihedat koostööd rahvusvaheliste partneritega kestliku rahanduse rahvusvahelise platvormi ja G20 kaudu, samuti mitmepoolsete arengupankade ja ELi arengut rahastavate asutustega, eelkõige naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ ja Global Gateway raames. Komisjon jätkab tööd, et aidata partnerriikidel, eelkõige madala ja keskmise sissetulekuga riikidel töötada välja kindlad ja usaldusväärsed kestliku rahanduse raamistikud, et parandada üleilmset võrreldavust ja koostalitlusvõimet.

Eespool kirjeldatud edasised sammud tugevdavad veelgi kestliku rahanduse raamistiku praktilist kohaldamist äriühingute, finantsvahendajate ja investorite poolt, võimaldades seeläbi suurendada investeringuid, mida on vaja rohepöörde edendamiseks ning 2050. aastaks kliimaneutraalsele ja kestlikule majandusele üleminekuks.